

Sürdürülebilirlik Raporlamasında Tek Bir Standarda Doğru

Özge YÜZBAŞIOĞLU- İş Bankası- Yatırımcı İlişkileri ve Sürdürülebilirlik Müdür Yardımcısı

İklim krizi ve yeşil dönüşüm gerekliliğinin tüm dünyada iş yapma şekillerini değiştirdiği bir dönemden geçiyoruz. Önceliklerin değiştiği bu dönemde sürdürülebilirlik önem kazanmaya devam ediyor. Finansal performans ve uzun vadeli şirket değerinin belirlenmesinde sadece finansal göstergelerin değil, finansal olmayan çevre, sosyal ve yönetim unsurlarının da etkili olduğunun görülmesi, paydaşlar ve yatırımcılar nezdinde sürdürülebilirlik raporlamasının önemini artırmış durumda.

Sürdürülebilirlik raporlaması bir yandan sürdürülebilirlik hedeflerinin ölçülebilir ve karşılaştırılabilir olmasını sağlarken, bir yandan da paydaşlara çevre, toplum ve yönetim alanlarında yaratılan etki hakkında bilgi sunma olanağı sağlıyor. Ancak sürdürülebilirlik raporlamasında henüz genel geçer bir standart çerçevenin olmaması, bu konuda finansal raporlama standartlarının dünya çapında ulaşılmış olduğu şeffaflık, hesap verebilirlik ve verimlilik seviyesine ulaşılmasını engelliyor. Raporlamada tek bir standart yerine farklı standartların olması, şirketlerin kamuya duyurmak istedikleri güçlü yönlerini ön plana çıkarmalarına olanak tanıyan standartları tercih etmesine yol açarak yatırımcı algısının bozulmasına neden olabiliyor. Ayrıca bu durum; yatırımcı ve paydaşların raporlama yapan şirketler hakkında karşılaştırılabilir ve analiz edilebilir bir veri setine ulaşmasını engellerken; raporlama yapan şirketlerin de sürdürülebilirlik alanında gösterdikleri gelişimleri objektif bir şekilde ortaya koyamamasına sebep olabiliyor. Örneğin Tesla MSCI 'a göre sürdürülebilirlik sıralamasında üst sıralarda yer alırken, FTSE'ye göre en kötü performans gösteren araba üreticisi konumunda, Sustainalytics'e göre ise ortalama bir sıralamaya sahip¹.

Sürdürülebilirlik raporlamasında ortak bir standardın geliştirilememiş olmasında, finansal olmayan göstergelerin, finansal göstergeler kadar kolay ölçülememesinin de büyük payı var kuşkusuz. Örneğin finansal olmayan göstergelerden sera gazı emisyonları üzerinde uzlaşılacak performans göstergesi geliştirmek oldukça kolay iken, kapsayıcılık ve çeşitlilik konusunda ortak göstergeler belirlemek pek kolay gözüküyor. Bununla beraber, iklim krizi finansal olmayan göstergelerin raporlanması ve standardize edilmesi konusundaki ihtiyaçları ön plana çıkardı zira finansal olmayan göstergelerin de en az finansallar kadar şirket değerini etkilediği zamanlardan geçiyoruz. Buna paralel olarak da ortak bir standart belirleme yolundaki çalışmalarda kayda değer bir artış yaşanıyor.

2020 Eylül ayında CDP (Carbon Disclosure Project), CDSB (Climate Disclosure Standards Board), GRI (Global Reporting Initiative), IIRC (International Integrated Reporting Council) ve SASB (Sustainability Accounting Standards Board) ortak bir raporlama sistemi oluşturma niyetlerini açıkladı². Hayata geçirilmesi planlanan raporlama sistematiğinde, yalnızca şirketlerin çevre ve toplum üzerindeki etkilerinin raporlanması değil aynı zamanda çevresel ve sosyal etkilerin finansallara ve şirket değerine olan etkisinin de tespit edilmesi, böylece sürdürülebilirlik raporlamasının halihazırda UFRS veya US GAAP'a göre yapılan finansal raporlamaları tamamlaması öngörülüyor.

Ardından yine Eylül 2020'de Dünya Ekonomik Forumu, sürdürülebilirlik raporlaması için tasarlanan ve uluslararası düzeyde kullanılacak ESG raporlama

¹ <https://www.standard.co.uk/business/do-we-actually-know-what-esg-is-a4376976.html>

² <https://www.cdp.net/en/articles/media/comprehensive-corporate-reporting>

metriğini duyurdu³. Dünya Ekonomik Forumu tarafından paydaş kapitalizminin hayata geçirilmesi yolunda önemli bir adım olarak nitelendirilen bu metrik seti, halihazırda var olan GRI, TCFD, SASB gibi kuruluşların standartları arasından seçildi. Ana metrikler halihazırda çoğunlukla (farklı formatlarda da olsa) raporlanan metriklerden oluşurken, genişletilmiş listedeki metrikler ise sıklıkla raporlanmayan ancak uzun vadede şirket değerini etkileyecek unsurları ölçümleyecek şekilde tasarlandı⁴. Örneğin şirketin amacını (purpose) belirlemek ana metrikler arasında yer alırken, bu amacın şirket strateji, politika ve amaçlarıyla desteklenip desteklenmediği genişletilmiş metrikler arasında yer alıyor. Sera gazı emisyonları ana metrikler arasında yer alırken, sera gazı emisyonları ile ilgili (Paris Anlaşması'na paralel olarak) belirlenen hedefler ve bu hedeflere uyum ile ilgili kaydedilen ilerlemeler genişletilmiş listedeki metrikler arasında yer alıyor.

Kamuoyundan gelen sürdürülebilirlik alanında karşılaştırılabilir ve tutarlı bir raporlama standardı oluşturma taleplerine IFRS Vakfı da kayıtsız kalamadı. IFRS'in finansal göstergeler bakımından dünya çapında standartlar oluşturmuş olması, hükümetler, uluslararası ve ulusal düzeydeki düzenleyici kurumlarla iyi ilişkileri; sürdürülebilirlik raporlaması konusunda IFRS'in tecrübesinden yararlanılması yönünde kamuoyundan geniş bir çağrı alıyordu. IFRS tarafından oluşturulacak standartların konunun aciliyeti dikkate alınarak öncelikle iklim değişikliğine yoğunlaşması, bu alanda halihazırda var olan standartlara dayandırılması ve finansal raporlama standartlarını tamamlayıcı nitelikte olması öngörülüyor. IFRS bünyesindeki Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu'nun kuruluşunun Kasım 2021'de Glasgow'da düzenlenecek COP 26 zirvesi öncesinde duyurulması bekleniyor.

Dünyada bu gelişmeler yaşanırken coğrafi olarak sınırlı bir ölçüğe hitap etmekle birlikte, etkileri bakımından global düzeyde önem arz eden Avrupa Birliği'nde, 21 Nisan 2021'de Komisyon tarafından Finansal Olmayan Raporlama Direktifinin (Non-Financial Reporting Directive) Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (Corporate Sustainability Reporting Directive)

olarak revize edilmesi teklif edildi⁵. Bu tasarı ile Finansal Olmayan Raporlama Direktifinde yer alan 500 çalışan baremi genişletilerek, finansal piyasalarda işlem yapan, mikro ölçekli şirketler dışındaki tüm şirketlerin kapsama alınması söz konusu olacak. Bu durumda raporlama yapması zorunlu olan şirket sayısı 11 binden 50 bin şirkete yükselmiş olacak⁶. AB Yeşil Mutabakatı ve AB taksonomisi ile uyumlu olarak hazırlanacak standartların 2022 yılının ortasında açıklanması bekleniyor.

Ülkemizde de Ekim 2020'de SPK tarafından yapılan duyuru ile⁷ Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi açıklanarak, kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlamalarında, bu uyum çerçevesi kapsamında "uy ya da açıkla" prensibi doğrultusunda açıklamalara yer verilmesi gerektiği ilan edildi.

Tüm bu gelişmeler, sürdürülebilirlik raporlamasının ortak bir standarda evrimleşmeye başladığını göstermesi açısından oldukça önemli. Son dönemde yoğunlaşan çabaların, halihazırda karmaşık ve çok sayıda standardın bulunduğu alana getirdikleri yenilik, bu sefer Dünya Ekonomik Forumu ve IFRS Vakfı gibi çok sayıda paydaşın taleplerine karşılık verebilecek, liderlik yapabilecek çatı organizasyonların da denkleme dahil olması ve kendilerine has yeni standartlar belirlemekten ziyade ortak çalışma niyetlerini ortaya koymaları. ESG raporlamasında farklı standartlarının kullanılıyor olması, şirketlere neyi raporlayacakları konusunda geniş bir inisiyatif alanı yaratırken hem şirketler arası karşılaştırılabilirliği etkilemekte hem de beklenen etkinin yaratılmasını geciktirmekteydi. Ortak bir standart ise hem daha verimli hem de ölçülebilir ve karşılaştırılabilir olduğu için çevre ve toplum için yarattığı etkinin daha büyük olması bekleniyor. İklim krizi ve COVID 19'un gösterdiği gibi, "yeşil yıkama"nın ötesinde, artık şirketler tarafından yaratılacak gerçek bir etkiye her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var ve ortak bir raporlama standardı bu yolda önemli bir kilometre taşı olabilir.

³ <https://www.weforum.org/press/2020/09/measuring-stakeholder-capitalism-top-global-companies-take-action-on-universal-esg-reporting/>

⁴ http://www3.weforum.org/docs/WEF_IBC_Measuring_Stakeholder_Capitalism_Report_2020.pdf

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/QANDA_21_1806

⁶ <https://www.bsr.org/en/our-insights/blog-view/what-business-needs-to-know-about-the-eu-corporate-sustainability-reporting>

⁷ <https://spk.gov.tr/Duyuru/Goster/20201002/0>